

Tadbir Urus Syariah dalam Industri Takaful di Malaysia: Implikasi Pra dan Pasca Akta Perkhidmatan Kewangan Islam 2013

Mohd Faiz Mohamed Yusof ^{a,b,*}, Nurhanani Romli^b, Zulzaidi Mahmud^c, Joni Tamkin Borhan^b

^aAkademi Pengajian Islam Kontemporari, Universiti Teknologi MARA (UiTM), Shah Alam, Selangor, Malaysia

^bJabatan Syariah dan Ekonomi, Akademi Pengajian Islam, Universiti Malaya, Kuala Lumpur, Malaysia

^cJabatan Syariah dan Undang-Undang, Akademi Pengajian Islam, Universiti Malaya, Kuala Lumpur, Malaysia

*Corresponding author: mrfaizyusof@gmail.com

Abstract

Takaful industry in Malaysia has reached about 30 years. Various changes have been made by regulators of Bank Negara Malaysia (BNM) to ensure the strengthening and stability of the takaful industry including Shariah governance-related legislation. Therefore, this paper will describe the implications Takaful Act 1984, Central Bank of Malaysia Act 2009 and Islamic Financial Services Act 2013 in the shariah governance aspect of takaful industry in Malaysia. This paper also reviewing the case Teng Gia Hwa & 1 or v Syarikat Takaful Malaysia Bhd 2010 based on the latest legislative syariah governance takaful industry in Malaysia.

Keywords: Shariah governance; takaful; legislation; shariah advisory council; shariah committee

Abstrak

Industri takaful di Malaysia telah bertapak kira-kira 30 tahun. Pelbagai perubahan telah dilakukan oleh pengawalselia iaitu Bank Negara Malaysia (BNM) bagi mengukuh dan menstabilkan industri takaful termasuklah berkaitan perundangan tadbir urus syariah. Justeru, makalah ini akan menghuraikan implikasi Akta Takaful 1984, Akta Bank Negara Malaysia 2009 dan Akta Perkhidmatan Kewangan Islam 2013 dalam aspek tadbir urus syariah industri takaful di Malaysia. Makalah ini turut mengulaskan kes Teng Gia Hwa & 1 or v Syarikat Takaful Malaysia Bhd 2010 berdasarkan peruntukkan perundangan terkini tadbir urus syariah industri takaful di Malaysia.

Kata kunci: Tadbir urus syariah; takaful; perundangan; majlis penasihat syariah; jawatankuasa syariah

© 2015 Penerbit UTM Press. All rights reserved

1.0 PENGENALAN

Kerajaan berhasrat untuk menjadikan Malaysia sebagai sebuah hub dalam industri kewangan Islam. Antara perkara yang perlu diusahakan untuk menjadi sebuah hub kewangan Islam global ialah mengukuhkan tadbir urus syariah melalui peruntukkan perundangan. Permulaan industri takaful di Malaysia pada Oktober 1982 apabila Pasukan Petugas Khas ditubuhkan untuk mengkaji potensi dan daya maju penubuhan sebuah syarikat insurans secara Islam. Ini kemudiannya diikuti dengan Pemerbadanan Syarikat Takaful Malaysia Sdn. Berhad (STMB) pada November 1984 dan seterusnya Akta Takaful 1984 digazetkan pada Disember 1984. STMB merupakan syarikat pelopor dalam industri takaful di Malaysia apabila berjaya memulakan operasinya pada Ogos 1985. Pada Mei 1988, Bank Negara Malaysia telah diberi tanggungjawab mengawalselia industri takaful (Bank Negara Malaysia, 2004). Kini setelah kira-kira 30 tahun Akta Takaful 1984 digazetkan, industri takaful telah berkembang pesat dan mengalami pelbagai perubahan termasuklah berkaitan peruntukkan perundangan tadbir urus syariah dalam industri takaful. Tadbir urus syariah secara umumnya melibatkan pelbagai pihak termasuklah Lembaga Pengarah, Pegawai Pengurus Kanan, Pegawai Bahagian Syariah dan lain-lain kakitangan yang terlibat dalam pematuhan syariah. Walaubagaimanapun, makalah ini hanya memfokuskan aspek tadbir urus syariah meliputi Majlis Penasihat Syariah Bank Negara Malaysia (BNM) dan Jawatankuasa Syariah Dalam Syarikat Pengendali Takaful (SPT) dalam ruang lingkup industri takaful sahaja. Makalah ini akan meneliti implikasi perubahan perundangan dalam tadbir urus syariah berdasarkan Akta Takaful 1984, Akta Bank Negara Malaysia 2009 dan Akta Perkhidmatan Kewangan Islam 2013.

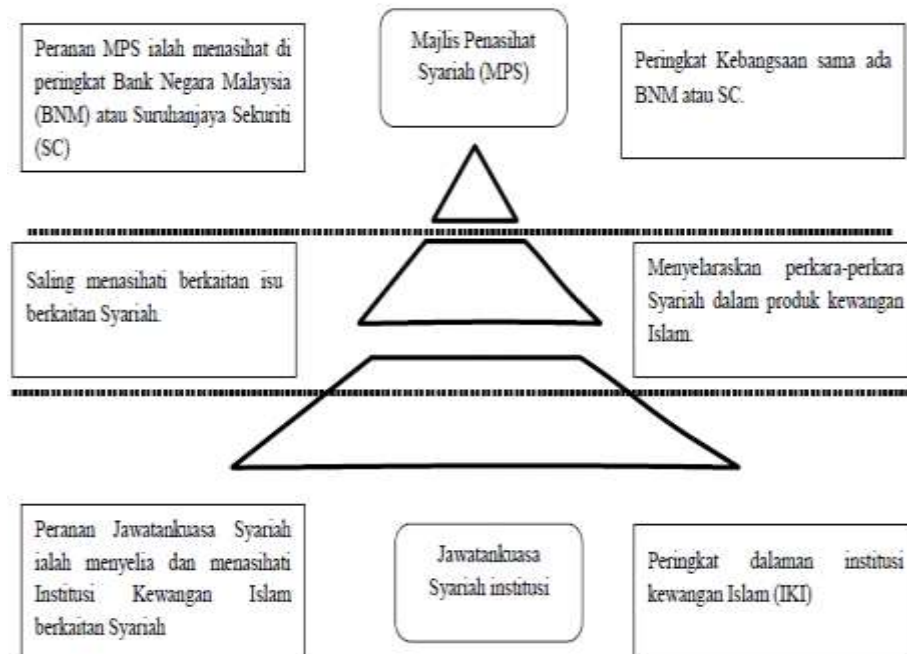
2.0 METODOLOGI KAJIAN

Makalah ini akan menggunakan pendekatan kualitatif melalui tinjauan dokumen (Marshall & Rossman, 1995). Dokumen-dokumen tersebut ialah tiga perundangan bertulis yang utama berkaitan tadbir urus syariah industri takaful iaitu Akta Takaful 1984, Akta Bank Negara Malaysia 2009 dan Akta Perkhidmatan Kewangan Islam 2013. Kepentingan melakukan tinjauan atau rujukan terhadap dokumentasi ialah untuk mendapatkan bukti-bukti daripada sumber-sumber yang berbentuk dokumen ini. Dokumen dalam makalah ini adalah peruntukkan

perundangan bertulis yang merupakan dokumen penting dalam menentukan peranan dan fungsi tadbir urus syariah dalam industri takaful. Myers (2009) menjelaskan metod trigulasi dijalankan melalui penelitian terhadap pelbagai sumber data untuk menjelaskan sesuatu kajian. Metod trigulasi ini digunakan melalui kepelbagaian maklumat daripada sumber jurnal-jurnal berkaitan dan keputusan penghakiman kes Teng Gia Hwa & 1 or v Syarikat Takaful Malaysia Bhd 2010 yang melibatkan industri takaful.

■3.0 MAJLIS PENASIHAT SYARIAH BNM DAN JAWATANKUASA SYARIAH DALAMAN SPT

Majlis Penasihat Syariah BNM ini adalah sekumpulan kepakaran syariah, perundangan dan lain-lain berkaitan kewangan Islam. Majlis Penasihat Syariah adalah merupakan badan yang mengawalselia berkaitan pematuhan syariah di bawah BNM. Secara dasarnya, Majlis Penasihat Syariah BNM mengeluarkan resolusi dan keputusan berkaitan pematuhan syariah yang perlu dipatuhi dan dijadikan garis panduan untuk memastikan pematuhan syariah dalam industri kewangan Islam termasuklah SPT. Tadbir urus syariah yang berkaitan Majlis Penasihat Syariah BNM secara khusus akan diperincikan melalui peruntukkan undang-undang yang dijelaskan dalam subtopik berkaitan implikasi Akta Takaful 1984, Akta Bank Negara Malaysia 2003 dan Akta Perkhidmatan Kewangan Islam 2013. Selanjutnya, Jawatankuasa Syariah dalaman pula merupakan badan penasihat dan pengawalselia di peringkat dalaman institusi seperti SPT. Tadbir urus syariah yang berkaitan Jawatankuasa Syariah dalaman hampir menyamai Majlis Penasihat Syariah BNM tetapi hanya tertumpu di peringkat SPT sahaja serta masih tertakluk dengan resolusi dan keputusan Majlis Penasihat Syariah BNM. Secara keseluruhannya, setiap isu dan permasalahan syariah dalam kewangan Islam sama ada berlaku di peringkat BNM mahupun di peringkat dalaman SPT memerlukan sokongan, saling nasihat dan menasihati serta bertukar pandangan untuk mengukuhkan aspek pematuhan syariah dalam industri kewangan Islam. Ini memerlukan hubungan berkaitan pematuhan syariah antara Jawatankuasa Syariah dalaman SPT dan Majlis Penasihat Syariah BNM (Rusni Hassan & Mohammad Azam Hussain, 2013). Rajah 1 menunjukkan gambaran hubungan antara Jawatankuasa Syariah SPT dan MPS Bank Negara Malaysia.

Rajah 1 Hubungan jawatankuasa syariah SPT dan majlis penasihat syariah BNM

Diubahsuai daripada Grassa (2013)

Berdasarkan rajah 1, Majlis Penasihat Syariah BNM dan Jawatankuasa Syariah SPT perlu mempunyai hubungan kerjasama yang baik bagi memastikan tadbir urus syariah dalam industri kewangan Islam di Malaysia. Terdapat isu-isu pematuhan syariah dalam industri kewangan Islam yang memerlukan saling menasihati dan bertukar pandangan antara Majlis Penasihat Syariah BNM dan Jawatankuasa Syariah SPT bagi menyelaraskan aspek pematuhan syariah dalam industri kewangan Islam di Malaysia.

■4.0 KEDUDUKAN MAJLIS PENASIHAT SYARIAH BNM DAN JAWATANKUASA SYARIAH SPT DALAM IJTIHAD BERKAITAN KEWANGAN ISLAM

Mohammad Azam Hussain, Rusni Hassan dan Aznan Hassan (2013) menjelaskan bahawa resolusi dan keputusan Majlis Penasihat Syariah dianggap sebagai *ijtihad* secara kolektif. Bagaimanapun, resolusi dan keputusan Majlis Penasihat Syariah BNM bukan merupakan fatwa

dalam pentadbiran undang-undang Islam di Malaysia. Ini berikutan fatwa hanya boleh dikeluarkan oleh Jawatankuasa Fatwa Majlis Kebangsaan bagi Hal Ehwal Ugama Islam Malaysia dan Jawatankuasa Fatwa Negeri-negeri dan fakta-fakta yang diputuskan ini perlu digazetkan terlebih dahulu sebelum dikuatkuasakan (Mohammad Azam Hussain, Rusni Hassan & Aznan Hassan, 2013). Majlis Penasihat Syariah BNM terdiri daripada 11 ahli-ahli yang dilantik berdasarkan pengalaman dan kepakaran mereka dalam bidang kewangan Islam oleh BNM (Bank Negara Malaysia, 2013a). Kepakaran Majlis Penasihat Syariah BNM turut dibantu oleh Jawatankuasa Syariah di peringkat SPT dalam membuat resolusi dan keputusan mengenai pematuhan syariah dalam kewangan Islam. Oleh yang demikian, resolusi, keputusan dan pandangan yang dikeluarkan boleh dianggap sebagai *ijma'* berkaitan penentuan hukum dalam kewangan Islam. Perkara ini selaras dengan definisi *ijma'* yang memberi maksud persepakatan para *mujtahid* selepas kewafatan Rasulullah SAW pada suatu masa dalam suatu perkara (Al-Syawkani, 1995). Ini adalah bertepatan dengan peranan Majlis Penasihat Syariah BNM dan Jawatankuasa Syariah SPT yang bertanggungjawab dalam menentukan hukum atau berjihad mengenai permasalahan kewangan Islam. Menurut Zaydan (1969), *ijma'* adalah sumber *fiqh* yang diperakui kesahihannya dan wajib diterima sebagai hukum. Proses *ijma'* dalam penentuan hukum ini diperlukan untuk menentukan hukum-hukum dalam permasalahan syariah pada masa kini. Keperluan terhadap penentuan hukum oleh Majlis Penasihat Syariah BNM dan Jawatankuasa Syariah SPT disebabkan isu-isu permasalahan syariah semasa yang timbul dalam industri kewangan Islam memerlukan resolusi dan keputusan syariah. Dalam realiti perundangan semasa, keputusan Majlis Penasihat Syariah BNM juga telah diterima dalam kes Mohd Alias Ibrahim v RHB Bank Berhad & Anor [2011] 4 CLJ 654 sebagai pendapat pakar. Kedudukan keputusan Majlis Penasihat Syariah BNM diterima sebagai pendapat pakar dalam pematuhan syariah kewangan Islam sepertimana pemakaian seksyen 45 Akta Keterangan 1950 (Akta 56) yang membenarkan mahkamah menerima pakai pandangan pakar dalam memutuskan sesuatu perkara. Justeru, keputusan Majlis Penasihat Syariah BNM dan Jawatankuasa Syariah SPT diterima sebagai keputusan *ijma'* atau pandangan yang disepakati yang wajib dipatuhi oleh setiap pihak yang menjalankan sebarang operasi, urusniaga dan hal ehwal berkaitan kewangan Islam. Sebarang perlakuan atau tindakan yang melanggar resolusi, keputusan atau pandangan Majlis Penasihat Syariah BNM dan Jawatankuasa Syariah SPT dianggap tidak mematuhi syariah dalam konteks hukum Islam itu sendiri. Makalah ini seterusnya akan meneliti peruntukkan perundangan dan implikasinya berkaitan tadbir syariah melibatkan peranan dan tanggungjawab Majlis Penasihat Syariah BNM dan Jawatankuasa Syariah SPT.

■ 5.0 IMPLIKASI AKTA TAKAFUL 1984

Akta Takaful 1984 merupakan akta pertama diperuntukkan bagi industri takaful di Malaysia. Akta Takaful 1984 ini menyatakan secara umum dan ringkas sahaja berkaitan Majlis Penasihat Syariah dan Jawatankuasa Syariah di peringkat dalaman SPT. Mengenai Majlis Penasihat Syariah, Seksyen 53A Akta Takaful 1984 telah menyatakan Majlis Penasihat Syariah BNM bertanggungjawab menasihati berkaitan perniagaan takaful sepertimana berikut:

Seseorang pengendali takaful, ejen takaful, broker takaful atau adjuster itu boleh mendapatkan nasihat Majlis Penasihat Syariah berkaitan perniagaan takaful yang dijalankan dan hendaklah mematuhi nasihat Majlis Penasihat Syariah tersebut.

Walaubagaimana, istilah “nasihat” yang dipakai dalam Akta Takaful 1984 ini dilihat terlalu umum dan tidak mengkhususkan peranan dan fungsi tertentu Majlis Penasihat Syariah dalam industri takaful. Penggunaan istilah “nasihat” ini juga tidak mencukupi bagi memastikan setiap SPT yang beroperasi mematuhi nasihat, keputusan atau pandangan yang telah diputuskan oleh Majlis Penasihat Syariah.

Abdullah @ Alwi Haji Hassan (2008) berpendapat bahawa istilah “nasihat” dalam seksyen 53A Akta takaful 1984 hanya memberi maksud menasihati sahaja tetapi tidak memberi apa-apa peruntukkan kuasa yang jelas terhadap Badan Penasihat Syariah BNM. Akta Takaful 1984 juga tidak mempunyai peruntukkan yang menjelaskan kesan dan akibat sekiranya SPT gagal untuk mematuhi keputusan yang telah dibuat oleh Majlis Penasihat Syariah BNM (Maffuza Salleh, 2005). Ketidajelasan dalam peruntukkan undang-undang berkaitan tadbir urus syariah sekaligus menyebabkan keterdedahan risiko syariah dalam industri takaful. Salman Lambak dan Izah Mohd Tahir (2013) turut berpendapat bahawa Akta Takaful 1984 mempunyai kekurangan atau *lacuna* yang jelas disebabkan akta ini hanya peraturan sahaja dan bukan statutori. Oleh yang demikian, Akta Takaful 1984 perlu merujuk kepada akta-akta lain sekiranya terdapat *lacuna* atau percanggahan atau ketidakselarasan dengan peruntukkan-peruntukkan lain seperti Akta Syarikat 1965, Akta Kontrak 1950, Akta Insurans 1963, Ordinan Pengangkutan Jalan 1958 dan Akta Koperasi 1993. Pemakaian akta-akta ini yang kebanyakannya berasaskan *English Common Law* menyebabkan potensi keterdedahan risiko syariah dalam industri takaful (Salman Lambak & Izah Mohd Tahir, 2013). Oleh sebab itu, Abdullah @ Alwi Haji Hassan (2008) juga telah mencadangkan agar Akta Takaful 1984 perlu dipinda dan diperlengkapkan lagi peruntukannya supaya lebih menepati keperluan pematuhan Syariah yang semakin berkembang pada masa kini. Berkenaan Jawatankuasa Syariah dalaman SPT pula telah diperuntukkan dalam Akta Takaful 1984 menggunakan istilah “Badan Penasihat Syariah”. Seksyen 5(b) Akta Takaful 1984 telah mewajibkan penubuhan Jawatankuasa Syariah dalaman SPT sepertimana berikut:

Bahawa terdapatnya dalam Artikel Persatuan pengendali takaful yang berkenaan peruntukkan bagi penubuhan badan penasihat Syariah, sebagaimana yang diluluskan oleh Ketua Pengarah, untuk menasihati pengendali kendalian perniagaan takafulnya untuk memastikan ia tidak terlibat dalam apa-apa unsur yang tidak diluluskan oleh Syariah.

Peranan dan fungsi Jawatankuasa Syariah dalaman SPT ini juga hanya dijelaskan secara umum iaitu menasihati SPT masing-masing agar tidak terlibat dengan apa-apa unsur yang tidak diluluskan syariah. Bagaimanapun, “apa-apa unsur yang tidak diluluskan syariah” ini terlalu umum dan tidak terdapat sebarang penjelasan mengenai maksud “apa unsur diluluskan syariah” serta “unsur yang tidak diluluskan syariah”. Ini menimbulkan ketidakjelasan yang ketara dalam Akta Takaful 1984.

Namun jika berdasarkan realiti ketika itu, Akta Takaful 1984 telah digazetkan pada Disember 1984. Pada masa 1984, hanya terdapat satu SPT sahaja yang ditubuh iaitu Syarikat Takaful Malaysia Berhad yang telah diperbadankan pada November 1984. Selepas itu, pada Mei 1988 barulah BNM diberi tanggungjawab untuk mengawalselia industri insurans dan takaful. Setelah selang masa selama 8 tahun Syarikat

Takaful Malaysia Berhad ditubuhkan, diikuti pula oleh penubuhan SPT kedua iaitu MNI-Takaful Sdn Bhd mula beroperasi (Bank Negara Malaysia, 2004). Hal ini menunjukkan proses perkembangan industri takaful yang agak perlahan pada masa tersebut lantas memberi gambaran bahawa Akta Takaful 1984 telah memenuhi keperluan industri takaful dalam konteks masa tersebut. Cuma sekiranya dilihat dari perspektif situasi kewangan Islam semasa, Akta Takaful 1984 mempunyai banyak kekurangan yang boleh menimbulkan ketidakjelasan pematuhan syariah dalam industri takaful di Malaysia. Mohd Sadad Mahmud dan Radiah Abd Kader (2012) menjelaskan bahawa industri takaful mula berkembang pesat dalam fasa III iaitu antara tahun 2001 sehingga 2010 dan tahun-tahun seterusnya. Malahan, Persatuan Pengendali Takaful turut ditubuhkan pada tahun 2002 bagi memperbaiki pengawalseliaan industri takaful secara dalaman industri melalui keseragaman praktis pasaran dan kerjasama yang tinggi di kalangan SPT. Bermula tahun 2001 menunjukkan perkembangan pesat industri takaful sekaligus memberi isyarat kepada pihak pengawalseliaan untuk bersedia bagi merangka peruntukkan perundangan yang terkini bagi berdepan dengan perubahan masakini.

■6.0 IMPLIKASI AKTA BANK NEGARA MALAYSIA 2009

Bank Negara Malaysia (2004) menjelaskan bahawa Akta Bank Negara Malaysia bermula pada 1958 kemudian dipinda kepada Akta Bank Negara Malaysia 2003 dan terkini iaitu Akta Bank Negara Malaysia 2009. Berdasarkan Akta Bank Negara 2009, peruntukkan berkaitan Majlis Penasihat Syariah BNM dinyatakan dalam seksyen 51(1) Akta Bank Negara Malaysia 2009 yang menyatakan BNM boleh menubuhkan Majlis Penasihat Syariah yang menjadi pihak berkuasa bagi menentukan hukum berkaitan kewangan Islam. Manakala, seksyen 51(2) Akta Bank Negara Malaysia 2009 pula menjelaskan bahawa Majlis Penasihat Syariah mempunyai kuasa untuk menentukan bagaimana proses penentuan hukum berkaitan kewangan Islam dijalankan. Seksyen 52 Akta Bank Negara 2009 pula menyatakan fungsi Majlis Penasihat Syariah dengan memperuntukkan bidang kuasa yang lebih luas kepada Majlis Penasihat Syariah. Seksyen 52(1)(a) dan (b) dan (c) memberikan kuasa kepada Majlis Penasihat Syariah dalam menentukan hukum syariah dan memberi khidmat nasihat berkaitan operasi kewangan Islam. Peruntukkan dalam klausa ini tidak banyak perbezaan dengan peruntukkan 53A Akta Takaful 1984 yang turut menyatakan istilah “nasihat” ini. Manakala, seksyen 52(1)(d) Akta Bank Negara 2009 dilihat memperbaiki kekurangan Akta Takaful 1984 dengan memberi bidang kuasa dan tanggungjawab yang lebih luas kepada Majlis Penasihat Syariah berdasarkan spesifikasi yang dikeluarkan oleh Bank Negara Malaysia yang sentiasa dikemaskini dari masa ke semasa bagi memastikan pematuhan syariah industri takaful.

Berkaitan pelantikan Majlis Penasihat Syariah BNM, seksyen 53(1) Akta Bank Negara Malaysia 2009 merupakan suatu bentuk pemberian kredibiliti dan penghargaan kepada Majlis Penasihat Syariah BNM yang mana Majlis Penasihat Syariah BNM dilantik oleh Yang di-Pertuan Agong. Individu-individu yang dilantik sebagai Majlis Penasihat Syariah BNM mestilah berkelayakkan dalam bidang syariah atau mempunyai pengetahuan mendalam dan berpengalaman luas berkaitan perbankan dan kewangan, perundangan atau lain-lain bidang berkaitan. Seksyen 53(1) Akta Bank Negara Malaysia adalah sepertimana berikut:

53. (1) Yang di-Pertuan Agong boleh, atas nasihat Menteri setelah berunding dengan Bank, melantik daripada kalangan orang yang berkelayakan dalam Syariah atau yang mempunyai pengetahuan atau pengalaman dalam Syariah dan dalam perbankan, kewangan, undang-undang atau apa-apa disiplin yang berkaitan sebagai anggota Majlis Penasihat Syariah.

Majlis Penasihat Syariah BNM mempunyai tanggungjawab kepada 2 pihak iaitu terhadap BNM dan juga terhadap institusi-institusi kewangan Islam. BNM pula perlu merujuk Majlis Penasihat Syariah dalam dua situasi iaitu (1) berkaitan perniagaan kewangan Islam dan (2) apabila menjalankan fungsi atau urusan atau hal ehwal yang berkaitan perundangan bertulis atau penentuan hukum syarak oleh Majlis Penasihat Syariah sepertimana Seksyen 55(1)(a) dan (b) Akta Bank Negara Malaysia 2009. Seksyen 55(2) Akta Bank Negara Malaysia seterusnya menyatakan pihak yang kedua perlu merujuk Majlis Penasihat Syariah iaitu institusi-institusi kewangan Islam termasuk SPT bertujuan memastikan bahawa setiap operasi perniagaan institusi kewangan Islam mematuhi syariah. Rujukan terhadap Majlis Penasihat Syariah boleh dibuat sama ada dengan mendapatkan suatu keputusan mengenai permasalahan berkaitan syariah (Seksyen 55(2)(a) Akta Bank Negara Malaysia 2009) atau mendapatkan nasihat mengenai apa-apa yang berkaitan syariah mengenai operasi perniagaan institusi kewangan Islam (Seksyen 55(2)(b) Akta Bank Negara Malaysia 2009).

Mengenai Jawatankuasa Syariah pula, istilah Jawatankuasa Syariah dalaman SPT tidak disebut secara langsung dalam Akta Bank Negara Malaysia 2009. Tetapi, seksyen 54 Akta Bank Negara Malaysia 2009 telah menyatakan mengenai urus setia Majlis Penasihat Syariah. Seksyen 54(1) Akta Bank Negara Malaysia 2009 menyatakan BNM boleh menubuhkan apa-apa urus setia atau jawatankuasa yang boleh membantu fungsi Majlis Penasihat Syariah. BNM juga berhak untuk melantik mana-mana individu untuk menjadi ahli urus setia atau jawatankuasa yang dibentuk untuk membantu Majlis Penasihat Syariah. Istilah “urus setia” bagi membantu Majlis Penasihat Syariah BNM juga boleh ditafsirkan sebagai pembentukkan Jawatankuasa Syariah di peringkat dalaman yang tujuan utama membantu Majlis Penasihat Syariah BNM bagi menasihati dan pengawalseliaan pematuhan syariah khusus di peringkat dalaman SPT.

Akta Bank Negara Malaysia 2009 ini turut menyatakan tindakan yang perlu dilakukan sekiranya terdapat perbezaan dalam keputusan Majlis Penasihat Syariah BNM dengan Jawatankuasa Syariah di peringkat dalaman. Dalam situasi sepepatnya, perbezaan keputusan antara Majlis Penasihat Syariah dan Jawatankuasa Syariah tidak berlaku kerana hubungan kedua-dua badan ini dilakukan dengan situasi saling menasihati dan bekerjasama untuk memastikan objektif pematuhan syariah dicapai dalam industri kewangan Islam (Grass, 2013). Amir Shaharuddin (2011) pula menyatakan dalam keadaan tertentu, terdapat perbezaan pentaksiran mengenai suatu isu syariah antara Jawatankuasa Syariah. Dalam situasi ini, Majlis Penasihat Syariah BNM yang berhak memutuskan keputusan, resolusi atau pandangan untuk dipatuhi oleh semua institusi kewangan Islam. Selain itu, Jawatankuasa Syariah dalaman SPT juga bertindak sebagai membantu Majlis Penasihat Syariah BNM dengan menyelia operasi, urusan, hal ehwal dan aktiviti SPT mematuhi syariah di peringkat institusi. Jawatankuasa Syariah boleh dianggap sebagai wakil Majlis Penasihat Syariah di peringkat SPT. Walaubagaimanapun, seksyen 58 Akta Bank Negara Malaysia 2009 merupakan persediaan sekiranya berlaku apa-apa perbezaan atau pertikaian berkaitan keputusan Majlis Penasihat Syariah dan Jawatankuasa Syariah. Seksyen 58 Akta Bank Negara Malaysia menyatakan sekiranya terdapat perbezaan keputusan Majlis Penasihat Syariah BNM dan Jawatankuasa Syariah maka keputusan Majlis Penasihat Syariah yang akan diterimapai sebagai pematuhan syariah.

Walaupun fungsi dan tanggungjawab Jawatankuasa Syariah tidak disebutkan secara langsung dalam Akta Bank Negara Malaysia 2009. Namun, BNM akan menggunakan peruntukkan seksyen 59 Akta Bank Negara Malaysia 2009 untuk memutuskan standard tugas dan peranan Jawatankuasa Syariah serta memastikan pihak institusi kewangan termasuklah SPT mematuhi rangka kerja yang dikeluarkan sepertimana berikut:

59. (1) Bank boleh mengeluarkan apa-apa pekeliling, garis panduan atau notis bertulis mengenai apa-apa perkara Syariah yang berhubungan dengan perniagaan kewangan Islam yang dijalankan oleh mana-mana institusi kewangan Islam mengikut nasihat atau keputusan Majlis Penasihat Syariah.
- (2) Sesuatu institusi kewangan Islam hendaklah mematuhi mana-mana pekeliling, garis panduan atau notis bertulis yang dikeluarkan oleh Bank di bawah subseksyen (1) dan dalam apa-apa tempoh yang dinyatakan dalam pekeliling, garis panduan atau notis itu.
- (3) Mana-mana orang yang tidak mematuhi mana-mana pekeliling, garis panduan atau notis yang dikeluarkan oleh Bank di bawah subseksyen (1) melakukan suatu kesalahan dan boleh, apabila disabitkan, didenda tidak melebihi tiga juta ringgit.

Berdasarkan peruntukkan ini, Bank Negara Malaysia (2011) telah mengeluarkan *Shariah Governance Framework for Islamic Financial Institutions* BNM/RH/GL_012_3 yang merupakan panduan dan rangka kerja yang standard dalam tadbir urus syariah dalam industri kewangan Islam. Semasa pra Akta Bank Negara Malaysia 2009, Bank Negara Malaysia (2003) juga telahpun mengeluarkan *Guidelines on the Governance of Shariah Committee* BNM/RH/GL/005-6 sebagai panduan institusi kewangan Islam mengenai tadbir urus syariah tetapi garis panduan ini masih bergantung kepada Akta Bank Negara Malaysia 1958, Akta Bank Islam 1983 dan Akta Takaful 1984 yang tidak mempunyai peruntukkan jelas untuk memastikan institusi kewangan Islam mematuhi garis panduan yang dikeluarkan. Tun Arifin Zakaria (2013) berpendapat belum terdapat *lacuna* yang jelas dalam Akta Bank Negara 2009 walaupun telah terdapat isu mempertikaikan bahawa seksyen 56 dan seksyen 57 Akta Bank Negara Malaysia 2009 yang mempunyai pertentangan dengan perkara 8 dan perkara 74 Perlembagaan Persekutuan tetapi berjaya diputuskan berdasarkan ulasan yang baik oleh Hakim Mahkamah Rayuan dalam kes *Tan Sri Khalid Ibrahim v Bank Islam Malaysia Berhad* [2012] 3 CLJ 249. Disebabkan tumpuan kajian ini mengkhususkan industri takaful. Kajian ini turut mengulas mengenai Kes Teng Gia Hwa & 1 or v Syarikat Takaful Malaysia Bhd 2010 yang merupakan kes pasca Akta Bank Negara Malaysia 2009.

Keputusan penghakiman kes Teng Gia Hwa & 1 or v Syarikat Takaful Malaysia Bhd 2010 yang dinyatakan oleh Sabah Law Courts (2010) turut menimbulkan isu pematuhan syariah kerana keputusan penghakiman yang menggunakan istilah faedah tambahan 4% dan 8% boleh menimbulkan persoalan mengenai elemen riba dalam kontrak takaful. Sedangkan Kes Teng Gia Hwa & 1 or v Syarikat Takaful Malaysia Bhd 2010 melibatkan isu berkaitan kewangan Islam iaitu kontrak takaful. Walaupun mahkamah telah merujuk *English Common Law Marine Insurance Act 1906 of England* dan *Koster v Reed* (1926) 6 B & C 19, mahkamah juga perlu merujuk persoalan itu kepada Majlis Penasihat Syariah BNM sebelum membuat sebarang keputusan sepertimana seksyen 56(1)(b) Akta Bank Negara Malaysia 2009 kerana melibatkan transaksi dalam kewangan Islam. Perkara berkaitan prosiding dan pertikaian di mahkamah dinyatakan di dalam seksyen 56 Akta Bank Negara Malaysia 2009 sepertimana berikut:

6.1 Rujukan Kepada Majlis Penasihat Syariah Bagi Keputusan Daripada Mahkamah Atau Penimbang Tara

56. (1) Jika dalam mana-mana prosiding yang berhubungan dengan perniagaan kewangan Islam di hadapan mana-mana mahkamah atau penimbang tara apa-apa persoalan berbangkit mengenai suatu perkara Syariah, mahkamah atau penimbang tara itu, mengikut mana-mana yang berkenaan, hendaklah—
  - (a) mengambil kira mana-mana keputusan Majlis Penasihat Syariah yang telah disiarkan; atau
  - (b) merujukkan persoalan itu kepada Majlis Penasihat Syariah untuk keputusannya.
- (2) Apa-apa permintaan untuk nasihat atau suatu keputusan Majlis Penasihat Syariah di bawah Akta ini atau mana-mana undang-undang lain hendaklah dikemukakan kepada urus setia.

Berdasarkan seksyen 56 Bank Negara Malaysia 2009 ini telah memutuskan secara mandatori kepada mana-mana mahkamah atau penimbang tara yang lain untuk merujuk Majlis Penasihat Syariah BNM dalam membuat keputusan kes berkaitan institusi kewangan Islam.

Tidak dinafikan bahawa bukan semua kes yang melibatkan institusi kewangan Islam yang dibawa mahkamah atau penimbang tara perlu dirujuk kepada Majlis Penasihat Syariah BNM. Ini turut bergantung kepada pihak Mahkamah atau penimbang tara akan memutuskan sama ada kes tersebut melibatkan penentuan hukum syarak yang memerlukan merujuk Majlis Penasihat Syariah BNM atau sebaliknya (Mohammad Azam Hussain, Rusni Hassan & Aznan Hassan, 2013). Tetapi bagi mengelakkan sebarang isu syariah timbul selepas penghakiman keputusan berkaitan kewangan Islam. Mahkamah perlu bertindak bijak dengan merujuk kes tersebut kepada Majlis Penasihat Syariah BNM. Namun, pada ketika kes tersebut diputuskan. Terdapat kekangan tertentu antara resolusi berkaitan “Caj Lewat Bayar bagi Hutang Penghakiman” hanya dikemukakan selepas kes Teng Gia Hwa & 1 or v Syarikat Takaful Malaysia Bhd 2010 diputuskan. Pasca kes tersebut, resolusi mengenai “Caj Lewat Bayar bagi Hutang Penghakiman” juga telah diputuskan secara jelas oleh Majlis Penasihat Syariah sepertimana berikut (Bank Negara Malaysia, 2010):

6.2 3 Caj Lewat Bayar bagi Hutang Penghakiman

Kaedah-kaedah Mahkamah memberi kuasa kepada mahkamah untuk mengenakan faedah ke atas semua hutang penghakiman. Memandangkan bahawa pengenaan faedah adalah dilarang oleh Syarak, MPS dirujuk berhubung dengan kaedah caj lewat bayar yang selaras dengan hukum Syarak yang boleh dilaksanakan bagi kes perbankan Islam.

6.3 Keputusan

MPS dalam mesyuarat khas ke-13 bertarikh 25 Julai 2011 dan mesyuarat ke-115 bertarikh 25 Ogos 2011 telah memutuskan bahawa caj pembayaran lewat dalam hutang penghakiman boleh dilaksanakan seperti berikut:

i. Caj pembayaran lewat bagi hutang penghakiman boleh dikenakan oleh mahkamah dari tarikh penghakiman dibuat sehingga hutang penghakiman tersebut diselesaikan pada kadar yang diperuntukkan oleh kaedah-kaedah mahkamah. MPS memutuskan bahawa kadar tersebut hendaklah ditentukan dengan menggunakan prinsip-prinsip *ta`widh* dan *gharamah*.

ii. *Ta`widh* merujuk kepada ganti rugi ke atas kerugian sebenar. Mengambil kira kesukaran dalam menentukan jumlah kerugian sebenar dan keperluan kepada penyelarasan dalam industri, MPS memutuskan bahawa kadar kerugian sebenar hendaklah ditetapkan oleh pihak ketiga. Dalam konteks perbankan Islam, MPS memberikan mandat bagi menentukan kadar kerugian sebenar tersebut kepada BNM selaku pihak berkuasa. MPS turut mengambil pendirian bahawa kadar yang boleh diguna pakai bagi menentukan kerugian sebenar ialah kadar semalaman antara bank secara Islam (*daily overnight Islamic interbank rate*) seperti yang dipaparkan dalam laman sesawang Islamic Interbank Money Market (bnm.iimm.gov.my), ditetapkan pada tarikh penghakiman dibuat dan dikira secara bulanan berasaskan kaedah baki harian (*daily rest basis*).

iii. *Gharamah* merujuk kepada penalti yang dikenakan sebagai langkah pencegahan kepada kelewatan pembayaran oleh penghutang. Dalam konteks ini, *gharamah* merujuk kepada perbezaan antara caj pembayaran lewat dan *ta`widh*, iaitu lebih sekiranya *ta`widh* kurang daripada jumlah caj pembayaran lewat. Caj pembayaran lewat adalah ditentukan oleh kaedah-kaedah mahkamah;

iv. Caj pembayaran lewat ke atas hutang penghakiman tidak boleh dikompaunkan;

v. Pemiutang penghakiman hanya berhak menerima jumlah *ta`widh* sahaja. Sekiranya jumlah *ta`widh* menyamai atau melebihi jumlah caj pembayaran lewat, keseluruhan jumlah caj pembayaran lewat tersebut boleh diambil oleh pemiutang penghakiman. Sebaliknya, jika jumlah caj pembayaran lewat melebihi jumlah *ta`widh*, lebih tersebut perlu disalurkan kepada badan kebajikan;

vi. Jumlah caj pembayaran lewat tidak boleh melebihi amaun baki pokok;

vii. Pengiraan caj pembayaran lewat bagi hutang penghakiman adalah dikenakan ke atas jumlah asas penghakiman. Jumlah asas penghakiman adalah baki tertunggak tertakluk kepada *ibra`* sekiranya terpakai dan tidak merangkumi caj pembayaran lewat sebelum penghakiman dan kos-kos lain;

viii. Berhubung isu pengurusan *gharamah*, MPS mengambil pendirian untuk memberikan mandat kepada Jawatankuasa Syariah/Penasihat Syariah bagi menentukan badan-badan kebajikan yang sesuai untuk menerima *gharamah* termasuk *baitul mal*. Penyaluran *gharamah* tersebut perlu dilaksanakan oleh pemiutang penghakiman. Pemiutang penghakiman hendaklah memastikan bahawa sebarang penyaluran *gharamah* kepada badan kebajikan tidak menghasilkan sebarang bentuk manfaat kepada pemiutang penghakiman tersebut; dan

ix. Selain itu, institusi-institusi di bawah kawal selia BNM perlu menghantar laporan tentang penyaluran *gharamah* yang telah dilaksanakan oleh institusi berkenaan dari semasa ke semasa.

MPS dalam mesyuarat ke-115 bertarikh 25 Ogos 2011 juga telah memutuskan bahawa tiada halangan Syariah bagi penimbang tara mengenakan caj lewat bayar seperti yang diperuntukkan oleh prosedur timbang tara atau seperti yang terpakai di mahkamah jika, mengikut undang-undang ia boleh diguna pakai oleh penimbang tara.

Pasca Kes Teng Gia Hwa & 1 or v Syarikat Takaful Malaysia Bhd 2010, Bank Negara Malaysia (2013b) telah mengeluarkan harmonisasi perundangan bagi kes khusus melibatkan pertikaian takaful melalui draf terkini yang telah dikeluarkan iaitu *Order 42 Rule 12 the Rules of Court 2012*. Peruntukkan ini menyatakan bahawa caj bayaran lewat ke atas hutang penghakiman yang timbul daripada tuntutan untuk manfaat takaful perlu mematuhi 2 perkara iaitu (1) dikenakan bayaran jumlah amaun pada kadar yang sama dengan kadar diterbitkan hasil pelaburan risiko peserta dana yang diuruskan oleh pengendali takaful itu dan (2) dikenakan sejumlah satu peratus daripada purata setahun daripada hutang penghakiman atau kadar lain sebagaimana yang dinyatakan di bawah subperenggan 12 (1) Jadual 10 Akta Perkhidmatan Kewangan Islam 2013 hendaklah dibayar daripada dana pemegang saham pengendali takaful dan apa-apa jumlah dan kadar yang hendak dikira dari tarikh penghakiman sehingga penghakiman berpuas hati sepenuhnya dengan jumlah tersebut. Ulasan perundangan yang dijelaskan menunjukkan bahawa perubahan perundangan berkaitan industri kewangan Islam khususnya industri takaful mendorong kepada pengukuhan aspek perundangan dalam industri kewangan Islam.

7.0 IMPLIKASI AKTA PERKHIDMATAN KEWANGAN ISLAM 2013

Berdasarkan Bank Negara Malaysia (2013c), Akta Perkhidmatan Kewangan Islam 2013 telah digazetkan pada 22 Mac 2013. Akta Perkhidmatan Kewangan Islam 2013 ini menggunakan istilah “institusi” yang merujuk kepada orang yang diberi kuasa atau pengendali sistem pembayaran yang ditetapkan termasuklah SPT. Ini sepertimana yang diperuntukkan dalam Seksyen 27 Akta Perkhidmatan Kewangan Islam 2013. Berdasarkan seksyen 7(2) Akta Perkhidmatan Kewangan Islam 2013 pula, bidang kuasa Majlis Penasihat Syariah BNM masih kekal dan terpakai melalui bidang kuasa BNM sepertimana Akta Bank Negara Malaysia 2009. Akta Perkhidmatan Kewangan Islam 2013

ini dilihat bertujuan menambak dan mengukuhkan berkaitan resolusi dan keputusan yang dikeluarkan oleh Majlis Penasihat Syariah. Seksyen 28(2) Akta Perkhidmatan Kewangan Islam jelas memberi maksud pematuhan terhadap resolusi dan keputusan yang dikeluarkan oleh Majlis Penasihat Syariah sahaja dianggap mematuhi syariah. Hal ini menunjukkan maksud yang jelas dan tetap mengenai pematuhan syariah institusi kewangan Islam. Seksyen 28(4) Akta Perkhidmatan Kewangan Islam 2013 ini turut memberi kuasa kepada Majlis Penasihat Syariah melalui BNM untuk menilai pelan perancangan institusi kewangan Islam dalam menguruskan ketidakpatuhan syariah dalam perniagaan, hal ehwal dan aktiviti institusi masing-masing. Tindakan BNM memberi ruang dan peluang institusi kewangan Islam termasuk SPT menunjukkan usaha BNM bagi menggalakkan SPT mempunyai bahagian syariah dalaman yang kukuh yang berdikari. Bahagian syariah dalaman SPT bukan sahaja perlu mengikut resolusi dan keputusan Majlis Penasihat Syariah BNM sahaja malahan perlu menjalankan penyelidikan mengenai isu dan permasalahan syariah yang timbul di institusi masing-masing.

Peranan dan tanggungjawab Jawatankuasa Syariah lebih jelas dalam Akta Perkhidmatan Kewangan Islam 2003 berbanding Akta Takaful 1984 dan Akta Bank Negara Malaysia 2009. Istilah Jawatankuasa Syariah dinyatakan secara langsung dalam penggal 2 iaitu berkaitan tadbir urus syariah bermula daripada seksyen 30 hingga seksyen 36 Akta Perkhidmatan Kewangan Islam 2013. Sebelum Akta Perkhidmatan Kewangan Islam 2013, aspek tadbir urus syariah khususnya dalam industri takaful hanya dijelaskan secara umum dalam Seksyen 53A(1) Akta Takaful 1984. Seterusnya, perundangan berkaitan tadbir urus syariah ini ditambahbaik lagi dengan Akta Bank Negara Malaysia 2009 dengan seksyen 54 yang menjelaskan penubuhan urus setia Majlis Penasihat Syariah namun masih tidak jelas dan kabur mengenai fungsi urus setia ini secara khusus. Setelah Akta Perkhidmatan Kewangan Islam 2013 diperkenalkan, aspek tadbir urus syariah dihuraikan dengan lebih khusus dan terperinci antaranya Seksyen 30 Akta Perkhidmatan Kewangan Islam 2013 yang mengarahkan pihak institusi kewangan Islam perlu memohon terus kepada BNM untuk menubuhkan Jawatankuasa Syariah. Ini turut bertujuan membolehkan BNM mendapatkan maklumat secara jelas dan terperinci mengenai setiap profil termasuklah latar belakang pendidikan, pengetahuan dan pengalaman ahli-ahli Jawatankuasa Syariah dalam bidang kewangan Islam dan seterusnya memastikan pengawalseliaan yang baik dilakukan oleh ahli-ahli Jawatankuasa Syariah yang dilantik oleh institusi kewangan Islam.

Selain itu, Akta Perkhidmatan Kewangan Islam 2013 turut memperincikan mengenai kriteria pemilihan ahli-ahli Jawatankuasa Syariah yang berkelayakan. Akta ini telah menunjukkan standard yang jelas dalam pemilihan ahli-ahli Jawatankuasa Syariah iaitu berdasarkan seksyen 31 Akta Perkhidmatan Kewangan Islam 2013 dan perinciannya dalam seksyen 29(2)(a)(ii) Akta Perkhidmatan Kewangan Islam 2013. Pemilihan ini seterusnya perlu disahkan secara bertulis oleh BNM sepertimana peruntukkan Seksyen 31 Akta Perkhidmatan Kewangan Islam 2013. Seksyen 31 Akta Perkhidmatan Kewangan Islam 2013 ini bertujuan agar setiap ahli yang dilantik sebagai Jawatankuasa Syariah dalam institusi kewangan Islam seperti SPT memenuhi kriteria yang ditetapkan oleh BNM. Klausula perundangan berkaitan kriteria pemilihan ahli-ahli Jawatankuasa Syariah untuk memastikan ahli-ahli Jawatankuasa Syariah yang dilantik adalah kompeten yang mampu memastikan dan mengawalselia setiap produk dan perkhidmatan kewangan Islam adalah patuh syariah.

Perincian berkaitan tadbir urus syariah mengenai tugas dan fungsi Jawatankuasa Syariah sepertimana seksyen 32 Akta Perkhidmatan Kewangan Islam 2013 iaitu berdasarkan apa sahaja standard tugas dan fungsi yang ditetapkan oleh BNM. Akta Perkhidmatan Kewangan Islam 2013 ini juga bukan hanya memberi tanggungjawab tadbir urus kepada Jawatan Syariah semata-mata malah meliputi Lembaga Pengarah, Pengurusan Tertinggi, Pegawai-Pegawai Kanan dan kakitangan lain yang terlibat dalam institusi kewangan Islam sepertimana seksyen 33 dan seksyen 34 Akta Perkhidmatan Kewangan Islam 2013. Seksyen 33 dan seksyen 34 Akta Perkhidmatan Kewangan Islam 2013 ini mempunyai perbezaan ketara dengan peruntukkan perundangan sebelum ini berkaitan industri takaful termasuklah Akta Takaful 1984 dan Akta Bank Negara Malaysia 2009. Seksyen 33 dan seksyen 34 Akta Perkhidmatan Kewangan Islam 2013 memperuntukkan ahli-ahli Jawatankuasa Syariah boleh berhenti atau dikeluarkan daripada ahli Jawatankuasa Syariah atas sebab-sebab tertentu berdasarkan peruntukkan perundangan. Peruntukkan perundangan ini dilihat bertujuan untuk memastikan hanya ahli-ahli Jawatankuasa Syariah yang benar-benar layak sahaja menjadi Jawatankuasa Syariah dan terdapat situasi tertentu yang akan menyebabkan ahli-ahli Jawatankuasa Syariah diberhentikan daripada jawatan tersebut. Ini menunjukkan komitmen BNM untuk memastikan kelayakan ahli-ahli Jawatankuasa Syariah supaya berpengetahuan luas dan mendalam serta sentiasa dikemaskini dengan pengetahuan dan pengalaman berkaitan isu semasa pematuhan syariah untuk memastikan pematuhan syariah dalam institusi kewangan Islam semasa yang semakin kompleks (Surianom Miskam & Muhammad Amrullah Nasrul, 2013).

Jawatankuasa Syariah memerlukan maklumat yang mendalam mengenai setiap aktiviti, transaksi dan operasi yang dijalankan oleh SPT untuk mengawalselia dan memastikan setiap aktiviti yang dijalankan adalah patuh syariah. Oleh yang demikian, seksyen 35 Akta Perkhidmatan Kewangan Islam 2013 telah memperuntukkan bahawa setiap institusi kewangan Islam perlu menyediakan maklumat yang berkaitan kepada Jawatankuasa Syariah untuk membolehkan Jawatankuasa Syariah menjalankan tugas dan tanggungjawab mereka berkaitan pematuhan syariah. Walaupun tidak dinyatakan dengan jelas mengenai jenis dan sejauhmana data dan maklumat yang perlu diberikan kepada Jawatankuasa Syariah. Namun, ini memberi maksud bahawa maklumat perlu diberikan secara mendalam dan telus selagimana ia berkaitan dengan keperluan Jawatankuasa Syariah bagi menjalankan tanggungjawab dalam pematuhan syariah. Ini sekaligus menunjukkan komitmen BNM untuk memastikan aspek pematuhan syariah dalam institusi kewangan Islam termasuklah SPT.

Bagi memastikan setiap maklumat dan data diberikan dengan secukupnya untuk memastikan pematuhan syariah. Jawatankuasa Syariah turut diberi segala maklumat termasuklah maklumat yang dianggap sulit asalkan tidak didedahkan kepada pengetahuan pihak yang tidak berkenaan sepertimana seksyen 36 Akta Perkhidmatan Kewangan Islam. Pada masa yang sama, ahli-ahli Jawatankuasa Syariah turut dilindungi oleh undang-undang iaitu Jawatankuasa Syariah tidak boleh diambil tindakan oleh mana-mana institusi kewangan Islam selagimana menjalankan tanggungjawab secara betul dalam memastikan pematuhan syariah institusi kewangan Islam. Seksyen 36 ini juga memperuntukkan bahawa Jawatankuasa Syariah akan diberi perlindungan agar mereka tidak menanggung sebarang tuntutan daripada pihak institusi kewangan Islam sekiranya sebarang keputusan dan tindakan dilakukan dengan tujuan baik. Ini memastikan Jawatankuasa Syariah dapat menjalankan tanggungjawab dengan baik dan telus daripada kebimbangan tindakan perundangan terhadap mereka. Ini menunjukkan kebebasan Jawatankuasa Syariah dalam menjalankan tanggungjawab memantau berkaitan pematuhan syariah. IFSB (2009) telah menyatakan bahawa elemen kebebasan atau *independent* ini merupakan salah satu elemen penting dalam tadbir urus syariah. Walaubagaimanapun, Jawatankuasa Syariah dan mana-mana pihak dalam industri kewangan Islam tetap tertakluk dan terdedah dengan risiko hukuman penjara tidak lebih 8 tahun atau penalti kewangan tidak melebihi 25 juta sekiranya didapati bersalah iaitu gagal mematuhi standard pematuhan syariah yang dikeluarkan BNM sepertimana Seksyen 29(6) Akta Perkhidmatan Kewangan Islam 2013. Hukuman akibat tidak mematuhi syariah ini lebih berat berbanding hukuman berdasarkan seksyen 59(3) Akta Bank Negara Malaysia 2009 yang mengenakan denda tidak melebihi tiga juta ringgit. Fasal peruntukan undang-undang mengenai tadbir urus syariah merupakan antara ciri-ciri utama yang diperkenalkan dalam Akta

Perkhidmatan Kewangan 2013 yang mengukuhkan bidang kuasa BNM sebagai pengawalselia utama dan peranan Jawatankuasa Syariah di peringkat dalaman SPT. Ini bertujuan mengukuhkan tadbir urus syariah dalam industri kewangan Islam termasuklah industri takaful di Malaysia.

Jadual 1 Perbandingan Akta Perkhidmatan Kewangan Islam 2013, Akta Bank Negara Malaysia 2009 dan Akta Takaful 1984.

	Akta Perkhidmatan Kewangan Islam 2013. (APKI 2013)	Akta Bank Negara Malaysia 2009. (ABNM 2009)	Akta Takaful 1984. (AT 1984)
Penubuhan Majlis Penasihat Syariah BNM	Sepertimana Akta Bank Negara Malaysia 2013 (seksyen 7(2) APKI 2013)	Seksyen 51 ABNM 2009	-
Tugas dan Peranan Majlis Penasihat Syariah BNM	Seksyen 29 APKI 2013	Seksyen 52 ABNM 2009	Seksyen 53A Akta Takaful 1984
Pelantikan Anggota Majlis Penasihat Syariah BNM	Sepertimana Akta Bank Negara Malaysia 2013 (seksyen 7(2) APKI 2013)	Seksyen 51 ABNM 2009	-
Pertikaian Majlis Penasihat Syariah BNM dan Jawatankuasa Syariah Dalaman	Sepertimana Akta Bank Negara Malaysia 2013 (seksyen 7(2) APKI 2013)	Seksyen 56, 57, 58 ABNM 2009	-
Penubuhan Jawatankuasa Syariah	Seksyen 30 APKI 2013	Menggunakan istilah urus setia Majlis Penasihat syariah (Seksyen 51 ABNM 2009)	Menggunakan istilah Badan Penasihat Syariah (seksyen 5(b) Akta Takaful 1984)
Pelantikan anggota jawatankuasa Syariah	Seksyen 31 APKI 2013	-	-
Kewajipan jawatankuasa Syariah dan anggotanya	Seksyen 32 APKI 2013	-	-
Pemberhentian sebagai anggota jawatankuasa Syariah	Seksyen 33 APKI 2013	-	-
Notis pemberhentian sebagai anggota jawatankuasa Syariah	Seksyen 34 APKI 2013	-	-
Maklumat untuk diberikan kepada jawatankuasa Syariah	Seksyen 35 APKI 2013	-	-
Perlindungan bersyarat dan kewajipan kerahsiaan oleh Jawatankuasa Syariah	Seksyen 36 APKI 2013	-	-
Hukuman ke atas tidak mematuhi syariah	Seksyen 28(5) dan seksyen 29(6) APKI 2013	Seksyen 59(3) ABNM 2009	Seksyen 11(1)(a) Akta Takaful 1984
Pengurusan pematuhan syariah	Seksyen 28 APKI 2013	Seksyen 55 dan 59 ABNM 2009	-

Berdasarkan jadual 1 turut menunjukkan perkara-perkara yang telah ditambahbaik dalam perundangan tadbir urus syariah industri takaful. Bermula daripada Akta Takaful 1984, hanya tiga perkara sahaja yang disentuh berkaitan tadbir urus syariah iaitu tugas dan peranan Majlis Penasihat Syariah BNM mengenai tugas umum mereka iaitu menasihati institusi kewangan Islam berkaitan pematuhan syariah. Kemudian, Akta Takaful 1984 hanya menyatakan menyentuh sedikit mengenai keperluan menubuhkan Jawatankuasa Syariah dalaman SPT dan perkara terakhir dalam Akta takaful 1984 mengenai tadbir urus syariah menyatakan SPT boleh dibatalkan lesen pendaftaran sekiranya terdapat unsur-unsur yang tidak patuh syariah. Tiga perkara yang dinyatakan dalam Akta Takaful 1984 mula kelihatan mempunyai banyak kelopongan apabila industri takaful masuk ke fasa III iaitu tahun 2001 dan ke atas dengan penubuhan lebih banyak SPT. Hal ini menyebabkan pengawalseliaan telah ditambahbaik tadbir urus syariah melalui peruntukkan Akta Bank Negara Malaysia 2009. Pembentukan Akta Bank Negara Malaysia jelas bertujuan mengisi dan mencukupkan kekurangan Akta Takaful 1984 dengan tumpuan mengenai peranan dan tanggungjawab Majlis Penasihat Syariah BNM. Akta Bank Negara Malaysia 2009 telah memberi kredibiliti kepada Majlis Penasihat Syariah BNM sebagai pihak berautoriti dalam memutuskan resolusi atau keputusan pematuhan syariah dalam industri kewangan Islam. Seterusnya, Akta Perkhidmatan Kewangan Islam 2013 pula dibentuk sekaligus merubah lanskap perundangan kewangan Islam di Malaysia. Kewujudan Akta Perkhidmatan Kewangan Islam 2013 telah memansuhkan Akta Takaful 1984 dan Akta Bank Islam 1983 dengan pengecualian tertentu sepertimana seksyen 282 dan 283 Akta Perkhidmatan Kewangan Islam 2013. Setelah Akta Bank Negara Malaysia 2009 mengukuhkan kredibiliti Majlis Penasihat Syariah BNM, Akta Perkhidmatan Kewangan Islam 2013 pula menumpukan pengukuhan peranan dan tanggungjawab Jawatankuasa Syariah dalaman. Pelbagai perincian diperuntukkan dalam Akta Perkhidmatan Kewangan Islam 2013 ini termasuklah pelantikan, kewajipan, pemberhentian, imuniti, pemberian maklumat dan lain-lain lagi mengenai Jawatankuasa Syariah dalaman. Ini ditambah lagi dengan kebenaran BNM kepada institusi kewangan Islam bagi menguruskan situasi apabila berlakunya ketidakpatuhan syariah. Penambahbaikkan perundangan tadbir urus syariah ini menunjukkan usaha dan komitmen yang tinggi daripada pihak pengawalselia iaitu BNM bagi memastikan pematuhan syariah secara menyeluruh sama ada di peringkat makro industri kewangan Islam oleh Majlis Penasihat Syariah BNM dan di peringkat mikro institusi kewangan Islam termasuklah SPT melalui Jawatankuasa Syariah dalaman.

■ 8.0 KESIMPULAN

Makalah ini menyimpulkan bahawa perubahan perundangan dalam industri takaful bertujuan untuk memastikan kecukupan kerangka perundangan selaras dengan perubahan tempoh masa operasi industri takaful di Malaysia kira-kira 30 tahun. Bermula dengan Akta Takaful 1984 kemudian ditambahbaik dengan Akta Bank Negara Malaysia 2009. Perubahan perundangan dari Akta takaful 1984 kepada Akta Bank Negara Malaysia 2009 ini telah mengambil masa kira-kira 25 tahun dan ini merupakan jangka masa yang terlalu lama dan lembap untuk perubahan perundangan daripada pihak pengawalseliaan dalam mengukuhkan perundangan berkaitan industri kewangan Islam. Tetapi apabila situasi industri kewangan Islam seperti perbankan Islam, takaful, pasaran wang Islam dan lain-lain yang berkembang pesat dan ditambah pula dengan pelbagai pertikaian perundangan termasuklah melibatkan kes mahkamah. Pihak pengawalseliaan telah mula menyedari keperluan terhadap pengukuhan perundangan lantas memperkenalkan Akta Perkhidmatan Kewangan Islam 2013 iaitu kira-kira selepas 4 tahun Akta Bank Negara Malaysia 2009 diperkenalkan. Akta Perkhidmatan Kewangan Islam 2013 merupakan suatu akta yang mantap bagi mengawalselia industri kewangan Islam termasuklah industri takaful. Dalam aspek tadbir urus syariah, Akta Perkhidmatan Kewangan Islam 2013 begitu tegas bertujuan untuk melindungi para peserta yang terlibat dalam kontrak takaful. Pada masa yang sama, tidak dinafikan juga bahawa Akta Perkhidmatan Kewangan Islam 2013 ini masih baru serta belum berhadapan dengan situasi pertikaian perundangan yang kritikal sepertimana berlaku semasa pra Akta Perkhidmatan Kewangan Islam 2013 contohnya Markom et al. (2011) menjelaskan bahawa dalam perbankan Islam sahaja terdapat kira-kira 20 kes pertikaian di bawa ke mahkamah sepanjang bermula 1994-2002. Akan tetapi pihak pengawalselia dilihat telah bersedia dan bertindak bijak dengan memperuntukkan kuasa kepada BNM untuk mengeluarkan garis panduan dan standard spesifikasi mungkin berubah dan sentiasa terkini dari masa ke semasa melalui seksyen 29 Akta Perkhidmatan Kewangan Islam 2013. Hal ini bertujuan untuk memastikan rangka perundangan industri kewangan Islam termasuklah takaful yang sentiasa komprehensif dan relevan pada setiap masa bagi mendepani cabaran perundangan dalam industri kewangan Islam.

Rujukan

- Abdullah @ Alwi Haji Hassan (2008). Akta Takaful 1984: Satu Analisa. In Asmak Ab Rahman et al, (Eds.). *Sistem Takaful di Malaysia: Isu-Isu Kontemporari*, 103–117. Kuala Lumpur: Penerbit Universiti Malaya.
- Al-Syawkani. (1995). *Irsyad al-Fuhul*. Beirut: Mu'assasah al-Kutub al-Thaqafiyah.
- Amir Shaharuddin. (2011). Shariah Governance of Malaysian Islamic Banking Institution. *Jurnal Ekonomi*, 14(2), 53–57.
- Bank Negara Malaysia. (2003). *Guidelines on the Governance of Shariah Committee*BNM/RH/GL/005-6. Kuala Lumpur: Bank Negara Malaysia.
- Bank Negara Malaysia. (2004). *Industri takaful Malaysia 1984-2004*. Retrieved from <http://www.bnm.gov.my/files/publication/tkf/bm/2004/booklet.bm.pdf>
- Bank Negara Malaysia. (2011). *Resolusi syariah dalam kewangan Islam Majlis Penasihat Syariah Bank Negara Malaysia (2010 - 2011)*. Kuala Lumpur: Bank Negara Malaysia.
- Bank Negara Malaysia. (2011). *Shariah Governance Framework for Islamic Financial Institutions*BNM/RH/GL_012_3. Kuala Lumpur: Bank Negara Malaysia.
- Bank Negara Malaysia. (2013a). *Majlis Penasihat Syariah Bank*. Retrieved from http://www.bnm.gov.my/?ch=bn_about&pg=bn_thebank&ac=803&lang=bn
- Bank Negara Malaysia. (2013b). *Islamic Finance Law Harmonisation Committee Report 2013*. Kuala Lumpur: Bank Negara Malaysia.
- Bank Negara Malaysia. (2013c). *Akta 759: Akta Perkhidmatan Kewangan Islam 2013*. Retrieved from http://www.bnm.gov.my/?ch=bn_legislation&pg=bn_legislation_act&ac=1083&lang=bn
- Grassa, R. (2013). New Issues and Challenges: A Comparative Analysis Between Southeast Asia Models and GCC Models. *Humanomics*, 29(4), 333–348. doi:10.1108/H-01-2013-0001
- IFSB. (2009). *Guiding Principle on Governance For Takaful (Islamic Insurance) Undertaking*. Kuala Lumpur: IFSB.
- Jabatan Peguam Negara. (2006). *Akta 56: Akta Keterangan 1950*. Retrieved from <http://www.agc.gov.my/Akta/Vol.%202/Akta%2056.pdf>
- Jabatan Peguam Negara. (2008). *Akta 312: Akta Takaful 1984*. Retrieved from http://www.agc.gov.my/Akta/Vol.%207/Akta_312.pdf
- Jabatan Peguam Negara. (2009). *Akta 701: Akta Bank Negara Malaysia 2009*. Retrieved from http://www.bnm.gov.my/documents/act/cba2009_02.pdf
- Maffuza Salleh. (2005). *Takaful Dari Prospek Syariah Dan Perundangan Mengikut Amalan di Malaysia*. Tesis Ijazah Undang-Undang, Fakulti Undang-Undang Universiti Kebangsaan Malaysia.
- Marshall, C., and Rossman, G.C. (1995). *Designing Qualitative Research* (5th ed.). London: Sage Publication.
- Michael, M.D. (2009) *Qualitative Research Research in Bussiness & Management*. London: Sage Publication.
- Mohammad Azam Hussain, Rusni Hassan and Aznan Hassan (2013). Resolusi Syariah oleh Majlis Penasihat Syariah Bank Negara Malaysia: Tinjauan Perspektif Undang-Undang. *KANUN*, 2(2), 220–237.
- Mohd Sadad Mahmud and Radiyah Abd Kader. (2012). Perkembangan Takaful di Malaysia: Satu Kajian Undang-Undang Kewangan Islam. *KANUN*, 24(2), 241–260.
- Rusni Hassan and Mohammad Azam Hussain. (2013). Scrutinizing the Malaysian Regulatory Framework on Shari'ah Advisors for Islamic Financial Institutions. *Journal of Islamic Finance*, 2(1), 38–47.
- Ruzian Markom et al., (2011). Adjuction of Islamic Banking and Finance Cases in the Civil Courts of Malaysia. *European Journal of Law and Economics*, 1–34. doi: 10.1007/s10657-011-9249-4.
- Sabah Law Courts. (2010). *Teng Gia Hwa@Gary Teng, Jean-Francois Cormerais VS Syarikat Takaful Malaysia Berhad*. Retrieved from http://www.highcourt.sabah.sarawak.gov.my/apps/highcourt/sabah/modules/highcourt_cap/components/publishing/index3_judgment_list.php?offset=10&judge
- Salman Lambak and Izah Mohd Tahir. (2013). Juristic Analysis on the Applications of Common Law in Malaysia Takaful Act 1984 Based on Doctrine *al-Urf*. *Asian Social Science*, 9(9), 262–269. doi:10.5539/ass.v9n9p262.
- Surianom Miskam and Muhammad Amrullah Nasrul Miskom. (2013). Shariah Governance in Islamic Finance: The Effects of The Islamic Financial Services Act 2013. *Proceeding of the World Conference on Integration of Knowledge (WCIK 2013)*, Langkawi, Malaysia. 25-26 November 2013.
- Tun Arifin Bin Zakaria. (2013). A judicial perspective on islamic finance litigation in Malaysia. *IJUM Law Journal*, 21, 143–182.
- Zaydan, 'Abd al-Karim. (1969). *Madkhal li Dirasah al-Syariah al-Islamiyyah*. Baghdad: Matba'ah al-'Ani.